

**60 års jubileum for
Neot Kedumim
Oasen til bibelforståelse**

SAMMENDRAG

ELIN ELKOUBY

Vår skribent i Israel Elin Elkouby forteller om reservatet Neot Kedumim som i år har 60 års jubileum og som betyr mye for bibelforståelsen for jøder med også for turistene som besøker Israel

Arve Solberg

Midt mellom Tel Aviv og Jerusalem, der hvor landskapet går over fra sletteland til å være småkupert, ligger det bibelske landskap-reservatet Neot Kedumim. Dette reservatet er unikt da det er en botanisk gjenskapning av Israel i miniatyr. I 1994 ble Neot Kedumim tildelt «Israel prisen» for sitt unike bidrag til staten og det israelske samfunnet. 23. februar i år var det en spesiell markering av to «fødsler»; 100 år siden visjonæren og grunnleggeren, Noga Reuveni, ble født og 60 år siden arbeidet med reservatet begynte.

Før omformingen, så dette landskapet ut som områdene rundt, med bare knauser og beskjeden vegetasjon i et bakkete landskap. Etter at tonnevis av jord ble fraktet inn, terrasser ble bygget, reservoarer for oppsamling av regnvann ble etablert og smådaler og høydetrak ble plantet til med trær, busker og mindre vekster har 2.5 kvadratkilometer blitt forandret til et bibelsk landskap for dypere forståelsen av bibelen (Det Gamle og det Nye Testamente) samt kommentarene til bibelen (Mishna, Talmud). Noga Reuveni var sønnen til Ephraim og Hannah Reuveni som immigrerte fra

Russland til det Ottomans-styrte området «Palestina» i 1912. Foreldrene som var botanikere og religiøse jøder, viet sitt liv til studier av landskap og vegetasjon, fordi det var i disse omgivelsene de bibelske verdiene og rikdommen i det hebraiske språket, som uttrykker dem, ble formet.

Det at planter hadde blitt klassifisert og fått latinske navn hjalp lite i denne sammenhengen. Ekteparet samlet trær, busker og mindre vekster som ble klassifisert i «Museet for Bibelsk og Talmudisk Botanikk» som var en del av det Hebraiske Universitetet på Scopusberget i Jerusalem. Under krigen i 1948 ble dette museet ødelagt.

Sønnen Noga fulgte i foreldrenes fotspor og utdannet seg innen botanikk og judeiske studier. I tillegg utviklet han et program for «Hvordan overleve i terrenget» og dette kurset ble brukt i opplæringen av jødiske, militære grupperinger som var forløperne for det «Israelske Militæret».

Tidlig på 1960-tallet begynte han å arbeide for å realisere foreldrenes drøm om å etablere et botanisk reservat for bibelske planter. Det er ikke enkelt når landet, der de naturlig hører hjemme, representerer 5 forskjellige klimasoner. Titusener av planter ble sådd eller flyttet for å få dette til. «Stolte» sedertrær fra Libanon og «ydmyke» Isop-busker er blant utvalget.

Noga fortalte at han reiste til Beirut sammen med foreldrene for å få tak i frø fra sedertreet. Selv om dette treet ikke vokser i Israel så er det nevnt mange ganger i bibelen enten som symbolet på «stolthet og arroganse» eller som bygningsmateriale. De fikk tillatelse fra det libanesiske landbruks departementet til å høste noen frø og det var Noga som klatret opp i treet for å hente konglene.

Foreldrene tok dem med til Jerusalem og plantet dem på Scopusberget. Jerusalem ligger 800 m.o.h. og de fleste ekspertene mente at dette ikke var tilstrekkelig høyde for

å få sedertrærne til å vokse. Imidlertid vokste de og overlevde perioden på 19 år i denne delen av Jerusalem som var okkupert av Jordan.

60 år etter at Neot Kedumim ble etablert er det et yrende liv av besøkende. Dette er det eneste reservatet av sitt slag i verden hvor «teksten forenes med konteksten». I tillegg til å være et botanisk reservat så har man også rester fra bebyggelse og dagligliv. Her er vannsisterner for oppsamling av regnvann, vinpresser og jødiske rituelle bad.

En vinpresse med oppsamlings-kum for druesaft

Det er lagt til rette med et nettverk av rullestol-vennlige stier slik at alle kan delta på forskjellige turer med ulike tema. Ofte vil valget av tur avhenge av årstiden. Det er satt opp små skilt langs stiene som beskriver det bibelske og latinske navnet på planten. I tillegg er det skilt med vers fra bibelen, eller fra «Talmud», hvor planten er nevnt. Hit kan man komme om høsten når åkeren pløyes og såkornet blir sådd. Dersom man tar turen tilbake om våren kan man bli med på å høste kornet og ta del i prosessen fra korn til brød via treskeplass, mølle og baking.

De jødiske festene, eller tidene på året da Gud sa at han ville «besøke» sitt folk, er tider for innhøstning. Når det er løvhyttfest er det modningstid for fem av de «sju sortene» som nevnes i 5.Mos.8,8 «*et land med hvete og bygg, med vinstokker, fikentrær og granatepletrær, et land med olivenolje og honning*». Hver av de «sju sortene» representerer en matvare som er viktig for vår helse. I tillegg symboliserer de «**åndelige søyler**» i Guds Rike; **Hvete og bygg** symboliserer mennesker og dom, **druer** symboliserer fred, **fikentreet** er symbolet for Guds folk, **granateplet** symboliserer loven, **oliven** symboliserer frelse og **daddelpalmen**, som representerer daddel-honning i denne sammenhengen, symboliserer seier.

Bibelen underviser i åndelige sannheter og dimensjoner ut ifra det som var folks hverdag. Jesus gjorde det samme og det hebraiske språket gir forståelse til stedsnavn og plantenavn, såvel som navn på personer. Alt dette er med på å gi en utvidet og dypere forståelse av Guds Ord.

Når grupper med kristne turister kommer på besøk, blir de overveldet av kunnskapen stedets guider har til det Nye Testamente. De fleste tror at de av den grunn er «Jesustroende» jøder. I Neot Kedumim blir det Nye Testamente betraktet som en viktig kilde til forståelsen av landet ettersom Jesus bruker eksempler fra dagliglivet og omgivelsene til å forklare åndelige sannheter. I «den kristne verden» er man ikke vant til at folk fordyper seg i bibelen (GT og NT) med mindre de anser seg som troende.

Neot Kedumim betyr «fortidens kilde». Det hebraiske ordet «Kedem» betyr fortid og ordet for framover kommer fra samme konsonant-rot og heter «Kadima». **Mottoet for reservatet er at dersom man forstår fortida er man bedre rustet til å møte framtida.**